

MEDEDELING

Referentienummer: MLER_136
Datum: 2020-01-14
Gewijzigd: 2021-06-03
Contact: Dienst Lerenden
jan.coppieters@katholiekonderwijs.vlaanderen - 02 507 07 87
Vrij CLB Netwerk
andre.verdegem@vrijclbnetwerk.be - 02 240 07 50

Toelichting leidraad samenwerkingsafspraken school-CLB

In dit document geven we toelichting bij de leidraad samenwerkingsafspraken school-CLB. Als bijlage voegen we ingevulde voorbeelden van leidraad toe voor gewoon en buitengewoon basis- en secundair onderwijs. Het zijn voorbeelden van hoe de samenwerkingsafspraken tussen school en CLB er uit kunnen zien. Scholen en CLB's kunnen zich hierdoor laten inspireren. De lokale context is echter telkens zo specifiek dat deze voorbeelden nooit integraal kunnen worden overgenomen.

1 Inleiding

Om de samenwerking tussen een school en een CLB vlot te laten verlopen, zijn duidelijke afspraken nodig. In het verleden gebeurde dat via de beleidscontracten en de bijzondere bepalingen. Sinds 1 september 2020 werden deze vervangen door samenwerkingsafspraken. Er zijn twee belangrijke verschillen:

- De regelgever legt de wijze waarop de afspraken worden geformaliseerd niet meer centraal vast. Samenwerkingsafspraken hebben een minder formeel karakter dan de beleidscontracten.
- De school neemt het initiatief om deze afspraken met het CLB vorm te geven.

De afspraken hebben betrekking op de samenwerking tussen school en CLB. Dat is een decretale verplichting. De pedagogische begeleiding (zie rubriek 3) en het ondersteuningsnetwerk (zie rubriek 5) zijn twee andere partners. Het kan interessant zijn om aansluitend bij een gesprek over de samenwerkingsafspraken met de vier partners (school, CLB, PBD en ONW) rond de tafel te zitten om tot een betere afstemming te komen.

1.1 Regelgeving

Het decreet leerlingenbegeleiding van 27 april 2018 verplicht scholen en CLB's om afspraken te maken over hun samenwerking. [Artikel 15](#) van het Besluit van de Vlaamse Regering tot operationalisering van de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding bepaalt welke afspraken een school en een centrum minstens vastleggen:

- de rol- en taakverdeling van de school en het centrum ter uitvoering van leerlingenbegeleiding;
- de uitwisseling van relevante informatie tussen de school en het centrum;
- de informatiemomenten voor leerlingen over de structuur en de organisatie van het Vlaamse onderwijs, het volledige onderwijsaanbod en, specifiek voor secundaire scholen, de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt;
- de wijze waarop de samenwerking tussen de school en het centrum wordt geëvalueerd en de wijze waarop de afspraken over de schoolspecifieke samenwerking bijgestuurd kunnen worden.

Daarnaast verplicht hetzelfde [artikel 15](#) een school om het CLB te informeren over de wijze waarop zij de pedagogische begeleidingsdienst (PBD) bij de ondersteuning van de leerlingenbegeleiding betreft.

Katholiek Onderwijs Vlaanderen en Vrij CLB Netwerk vertaalden de regelgeving naar een leidraad samenwerkingsafspraken. De relevante regelgeving vind je terug in:

- [het decreet betreffende de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding](#);
- [het besluit van de Vlaamse Regering tot operationalisering van de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding](#)

[Art. 21](#) van het decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad bepaalt dat het opstellen of wijzigen van het beleid op leerlingenbegeleiding en de afspraken over de samenwerking tussen de school en het centrum voor leerlingenbegeleiding een overlegbevoegdheid van de schoolraad is.

1.2 Leeswijzer

Met deze leidraad willen Katholiek Onderwijs Vlaanderen en Vrij CLB Netwerk bijdragen tot een constructieve samenwerking tussen school en CLB. Daarom kiezen we doelbewust voor een slanke leidraad. We willen vermijden dat het maken van afspraken als planlast ervaren wordt.

De leidraad valt uit elkaar in twee delen:

In rubrieken 1 t.e.m. 4 ligt de focus op **informatie**. Een grondige kennis van elkaars visie, beleid en concrete werking is een noodzakelijke basis om tot heldere afspraken te komen. Ook de verplichte informatie over de ondersteuning van de school door de PBD maakt hier deel van uit. Om het gesprek goed voorbereid aan te vatten, kunnen de school en het CLB dit onderdeel vooraf op eigen houtje invullen. Het kan volstaan om te verwijzen naar bestaande documenten, infobrochures, schoolreglement, website, ...

De kern van de **samenwerkingsafspraken** situeert zich in de rubrieken 5 t.e.m. 8 waarin de school en het CLB samen afspraken maken. Deze rubrieken hebben **niet** als doelstelling om de samenwerking tussen de school en het CLB heel uitvoerig te omschrijven of volledig te vatten. De school en het CLB beslissen zelf hoe uitgebreid de rubrieken worden ingevuld.

Deze werkwijze heeft als voordeel dat de school en het CLB tijdens het overleg meteen naar de kern van de zaak kunnen gaan: hoe kunnen we onze samenwerking optimaliseren? Het voeren van een goed gesprek staat centraal, niet het in- en aanvullen van documenten. Hoe minder planlast deze leidraad oplegt, hoe rijker het gesprek kan zijn.

Scholen vinden meer achtergrondinformatie over het decreet leerlingenbegeleiding in de mededeling [“Toelichting bij het decreet betreffende de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding”](#) (MLER_069).

2 Inhoud leidraad van samenwerkingsafspraken

2.1 Informatie

Rubriek 1 - Contactgegevens school/scholen en CLB

Voor de toepassing van deze samenwerkingsafspraken wordt met de volgende termen bedoeld:

- §1 - Centrum: (naam, adres, instellingsnummer, eventueel vestigingsplaats van het CLB);
- §2 - Centrubestuur: (naam, adres);
- §3 - School/scholen: (naam, adres, instellingsnummer van de school/scholen);
Scholen die één pedagogisch geheel vormen (bv. omdat ze op dezelfde campus gelegen zijn), werken vaak op dezelfde manier samen met het CLB. Deze scholen kunnen dezelfde samenwerkingsafspraken maken met het CLB. Het volstaat om onder deze rubriek de verschillende instellingsnummers op te sommen.
- §4 - Schoolbestuur: (naam, adres);
- §5 - De school/scholen maakt/maken deel uit van de volgende scholengemeenschap (naam, adres).

Rubriek 2 - School

Elke basis- en secundaire school moet sinds de invoering van het decreet leerlingenbegeleiding (1 september 2018) een beleid op leerlingenbegeleiding hebben. Voor basisscholen is dat niet helemaal nieuw. Het GOK- en zorgbeleid maakt al langer verplicht deel uit van het schoolwerkplan. Basis- en secundaire scholen kunnen zich bij het uittekenen van een beleid laten inspireren door het [Vademecum zorgbreed en kansrijk onderwijs - bouwen aan een school voor iedereen](#).

Secundaire scholen en centra dbso vinden ook extra informatie in:

- [De leerlingenbegeleider en de cel leerlingenbegeleiding in het secundair onderwijs](#) (MLER_165)
- [De cel trajectbegeleiding in het centrum deeltijds beroepssecundair onderwijs](#) (MLER_145)

In deze rubriek kan de school verwijzen naar documenten waarin deze informatie terug te vinden is. Dat kunnen schooleigen documenten zijn, het schoolwerkplan, fragmenten uit het schoolreglement, infobrochures, website van de school, relevante documenten op het niveau van de scholengemeenschap ... Voor buitengewone scholen kan hier ook de samenwerking met een MFC deel van uitmaken.

De school kan daarnaast verwijzen naar de personeelsleden die een opdracht hebben op vlak van de leerlingenbegeleiding (zorgcoördinator, leerlingenbegeleider, opvoeder, paramedicus, verantwoordelijke op het niveau van de scholengemeenschap ...). Ook de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer waarmee de school samenwerkt, kan hier een plaats krijgen.

Tot slot kan de school medelen hoe de samenwerkingsafspraken naar leerlingen, ouders en het schoolteam worden gecommuniceerd. De regelgeving bepaalt dat de leerlingen en ouders minimaal via het schoolreglement geïnformeerd worden over de contactgegevens van het CLB en de concrete afspraken over de dienstverlening van de leerlingenbegeleiding.

Tevens moeten de concrete afspraken over de dienstverlening tussen de school en het CLB in het schoolreglement worden opgenomen.

Rubriek 3 - Ondersteuning van de school door de PBD

De schoolondersteuning op vlak van leerlingenbegeleiding is een opdracht van de PBD. In deze rubriek vermeldt de school door welke PBD zij ondersteund wordt (incl. verwijzing naar contactpersonen, bv. schoolbegeleider) en hoe dat gebeurt. De school kan zich hiervoor laten inspireren door de mededeling "[Rol van PBD en CLB in het versterken van leerlingenbegeleiding op school](#)" (MLER_106).

Rubriek 4 - CLB

Een CLB werkt vanuit een centrumbeleid op leerlingenbegeleiding. Naast een beleid is ook heel concrete informatie relevant voor de samenwerking met de school, bv.:

- Wie zijn de contactpersonen van het CLB?
- Hoe en wanneer is het CLB zichtbaar, vlot toegankelijk en laagdrempelig bereikbaar?
- Hoe organiseert het CLB de systematische contacten, de vaccinaties en de uitvoering van de profylactische maatregelen? Indien mogelijk kan hier al verwezen worden naar concrete data. Een alternatief is om afspraken te maken over de communicatie (contactpersoon, tijdstip, ...).
- Hoe organiseert het CLB haar draaischijffunctie?

In deze rubriek kan het CLB verwijzen naar documenten waarin deze informatie terug te vinden is. Dat kunnen interne documenten zijn (bv. documenten of onderdelen van het beleidsplan), infobrochures, website van het CLB ... Dit kan aangevuld worden met het antwoord op bovenstaande vragen.

Je vindt hierover meer informatie in de tekst "[Kernprocessen en teamorganisatie Vrije CLB](#)".

2.2 Samenwerkingsafspraken

Rubriek 5 - De rol- en taakverdeling van de school en het CLB ter uitvoering van leerlingenbegeleiding

De rubrieken 2 t.e.m. 4 bevatten al veel informatie over respectievelijk de rol- en taakverdeling binnen de school en binnen het CLB. School en CLB gaan op basis daarvan met elkaar in gesprek. Is alles duidelijk? Wat vraagt toelichting? Waarover worden best concrete afspraken gemaakt?

De school en het CLB kiezen samen hoe uitgebreid zij deze rubriek vorm geven. Een mogelijkheid is om de afspraken te beperken tot afspraken die nieuw zijn, om verheldering vragen of waarover discussie is. Indien school en CLB dit wenselijk achten, kunnen deze afspraken ook voorafgegaan worden door een aantal uitgangspunten en concrete afspraken die een beeld geven van de samenwerking (zonder de ambitie te hebben om volledig te zijn).

De onderstaande reflectievragen kunnen helpen bij het maken van concrete afspraken. Ze zijn louter inspirerend en hebben niet de ambitie om een gespreksleidraad te vormen voor elk gesprek. De concrete context zal er mee voor zorgen dat andere thema's aan bod komen en andere vragen gesteld worden.

Reflectie- vragen

- Is het voor het CLB duidelijk hoe de leerlingenbegeleiding in de school georganiseerd is en wie welke taken op zich neemt?
- Is het voor de school duidelijk hoe het CLB georganiseerd is en wie welke taken op zich neemt?
- Is het voor de school en het CLB duidelijk welke taken de school opneemt en vanaf wanneer de school het centrum inschakelt? Het continuüm van zorg, dat structuur geeft aan de organisatie van leerlingenbegeleiding op school, biedt aanknopingspunten om tot afspraken te komen. Het vormt wel één doorlopend aansluitend geheel. Concreet betekent dit dat scholen een basisaanbod hebben voor alle leerlingen en zorg bieden voor leerlingen voor wie dit niet volstaat.
- Op welke momenten is een CLB-medewerker aanwezig in de school?
- Welke afspraken maak je over deelname van het CLB aan overlegmomenten (MDO, klassenraden, cel leerlingenbegeleiding, oudercontacten ...)?
- Hoe verloopt de samenwerking tussen de personeelsleden van de school (leraren, zorgcoördinator, leerlingenbegeleider, GOK-coördinator, paramedisch personeel, directeur ...) en de CLB-medewerkers? Wat loopt goed? Wat kan beter?
- Welke opdrachten nemen de school en het CLB op binnen de vier begeleidingsdomeinen (leren en studeren, preventieve gezondheidszorg, psychisch en sociaal functioneren en onderwijsloopbaan)? Wie doet wat? Hoe verloopt de samenwerking?
- Welke opdrachten nemen de school en het CLB op in het kader van de uitbouw binnen een GOK-beleid op school? Hoe verloopt de samenwerking?
- Welke opdrachten nemen de school en het CLB op bij de opvolging van de aan- en afwezigheden van leerlingen (o.a. in het kader van de leerplichtcontrole)? Hoe verloopt de samenwerking?

Scholengemeenschap:

- Welke afspraken worden er gemaakt op het niveau van de scholengemeenschap die ook van belang zijn voor de samenwerking tussen de school en het CLB?

Ondersteuningsmodel: de samenwerking met het ondersteuningsnetwerk zal vergelijkbaar zijn voor alle scholen die hieraan verbonden zijn. Dat geldt ook voor de samenwerking met de kleine types. De belangrijkste afspraken die betrekking hebben op de samenwerking tussen school en CLB kunnen een plaats krijgen in de samenwerkingsafspraken:

- Hoe verloopt de samenwerking in het kader van het ondersteuningsmodel?
- Hoe verloopt de communicatie en verslaggeving?
- Welke leerlingen worden aangemeld bij het zorgloket? Wie doet dit? Hoe houden de school en het CLB elkaar op de hoogte?

Rubriek 6 - De uitwisseling van relevante informatie tussen de school en het CLB

De school deelt met het CLB relevante informatie die in de school aanwezig is over de leerlingen. Het CLB van haar kant deelt met de school relevante informatie over de leerlingen in begeleiding. Bij het doorgeven en het gebruik van deze informatie gelden de regels inzake het ambts- en beroepsgeheim, de deontologie en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Een **personeelslid van de school** beschikt over een ambtsgeheim of discretieplicht. Een school is geen jeugdhulpaanbieder en kan bijgevolg geen hulp- en zorgverlening, in de zin van het decreet Integrale Jeugdhulp, aanbieden aan leerlingen. De personeelsleden van een school zijn ook geen hulpverleners. Dat geldt ook voor bv. psychologen, maatschappelijk werkers of verpleegkundigen die in een school werken.

Uit dit ambtsgeheim volgt de verplichting om geen vertrouwelijke gegevens vrij te geven aan anderen dan diegenen die gerechtigd zijn om er kennis van te nemen. Het personeelslid is verplicht om alle informatie waarover het beschikt door te geven aan de hiërarchische meerdere, het MDO of de cel leerlingenbegeleiding. Dat gebeurt conform de afspraken zoals gemaakt in de school.

Een **CLB-medewerker** is gebonden aan een beroepsgeheim. Het doorgeven van informatie aan de school is mogelijk, maar kan enkel gebeuren met toestemming van de bekwame leerling of de ouders van de niet-bekwame leerling.

Je vindt hierover meer informatie in de volgende teksten:

- Mededeling “[Communicatie over leerlingen in het gewoon en het buitengewoon basisonderwijs](#)” (MLER_135).
- Mededeling “[Algemene Pedagogische Reglementering nr. 2, De begeleidende klassenraad in de loop van het schooljaar](#)” (MLER_124) (zie punt 5.3 over lees- en schrijfrechten in het dossier van de leerling).
- Mededeling “[Leerlingenbegeleiding in de secundaire school - communiceren over privacygevoelige informatie](#)” (MLER_008).
- Mededeling “[Enkele deontologische en juridische aspecten van leerlingenbegeleiding in het gewoon secundair onderwijs](#)” (MLER_066).

Volgende vragen kunnen inspireren om tot goede afspraken te komen over de samenwerking tussen school en CLB:

Reflectie- vragen

- Is het voor personeelsleden van de school en CLB-medewerkers duidelijk wat ambts- en beroepsgeheim inhouden en wat de gevolgen zijn voor het uitwisselen van informatie tussen school en CLB?
- Hoe verloopt de uitwisseling van informatie concreet? Wat loopt goed? Wat kan beter?

Rubriek 7 - De informatiemomenten voor leerlingen over de structuur en de organisatie van het Vlaamse onderwijs, het volledige onderwijsaanbod en, specifiek voor secundaire scholen, de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt

Op scharniermomenten verstrekt het CLB aan alle leerlingen en ouders objectieve en volledige informatie over de structuur en de organisatie van het Vlaamse onderwijslandschap. De school werkt actief mee aan de organisatie en uitvoering van deze informatiemomenten.

De informatiemomenten vormen een onderdeel van het begeleidingsdomein onderwijsloopbaan. Voor de samenwerking binnen dit domein kunnen scholen en CLB's zich laten inspireren door de bouwsteen [Onderwijsloopbaan](#) van het vademecum zorgbreed en kansrijk onderwijs.

In deze rubriek kan je ook de afspraken noteren die op het niveau van de scholengemeenschap worden gemaakt.

Rubriek 8 - De wijze waarop de samenwerking tussen de school en het CLB wordt geëvalueerd en de wijze waarop de afspraken over de schoolspecifieke samenwerking bijgestuurd kunnen worden

De vroegere beleidscontracten hadden een duurtijd van zes jaar en lopen af op 31 augustus 2020. De nieuwe samenwerkingsafspraken gaan in vanaf 1 september 2020 en gelden voor onbepaalde duur. Op basis van een evaluatie van de samenwerking kunnen de samenwerkingsafspraken in onderling overleg worden bijgestuurd. De evaluatie en het aanpassen van de afspraken over de samenwerking kaderen binnen het geheel van interne kwaliteitszorg van een centrum en de school. De school en het CLB bepalen autonoom de frequentie waarmee dit gebeurt. In deze rubriek kunnen de school en het CLB bv. concreet afspreken:

Reflectievragen

- wanneer de samenwerkingsafspraken worden geëvalueerd;
- hoe de afspraken worden bijgestuurd. Dit is een louter praktische aangelegenheid. Het kan bv. volstaan te noteren dat de nieuwe afspraken bij elke evaluatie worden toegevoegd aan de afspraken die de voorgaande schooljaren werden gemaakt.

De school of het CLB kan de samenwerking stopzetten. De school of het CLB deelt dit tegen uiterlijk 31 december van het schooljaar mee. De samenwerking wordt dan stopgezet met ingang van het daaropvolgende schooljaar.

Als een school en een CLB niet tot afspraken over samenwerking komen, meldt de school dat aan de bevoegde diensten van de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering bepaalt de modaliteiten voor de bemiddeling en de samenstelling van de bemiddelingscommissie.

Bijlagen

- [MLER_136_B01_Leidraad samenwerkingsafspraken](#)
- [MLER_136_B02_Samenwerkingsafspraken school-CLB - voorbeelden basisonderwijs](#)
- [MLER_136_B03_Samenwerkingsafspraken school-CLB - voorbeelden secundair onderwijs](#)
- [MLER_136_B04_Samenwerkingsafspraken school-CLB - voorbeelden buitengewoon basisonderwijs](#)
- [MLER_136_B05_Samenwerkingsafspraken school-CLB - voorbeelden buitengewoon secundair onderwijs](#)

